

Recenzja

Zdzisław Gajda

Monumenta Medica Cracoviensia

Krakowskie Towarzystwo Miłośników Historii Medycyny i Księgarnia Akademicka Kraków 2017, s. 299, ilustr., ISBN 978-83-7638-822-0

Kraków jest kolebką polskiej medycyny oraz nauki o jej dziejach. Dotyczy to też historii medycyny podwawelskiego grodu. Jej różne aspekty opracowywali wybitni profesorowie krakowskiej Katedry Historii Medycyny UJ. Wśród nich – prof. Zdzisław Gajda, autor cennych książek i artykułów naukowych o medycynie krakowskiej i jej wybitnych przedstawicielach. Zawdzięczamy mu również obecny album. Jego wydanie nawiązuje do myśli sprzed lat, pierwszego profesora historii medycyny, Władysława Szumowskiego, o zachowanie pamięci o dawnej krakowskiej medycynie i o założeniu Wydawnictwa Towarzystwa Miłośników Historii Medycyny. Obecne dzieło jest czwartą pozycją tego wydawnictwa, którego działalność przerwała wojna i powojenne wydarzenia. Album ukazał się dzięki finansowemu poparciu Collegium Medicum UJ, Krakowskiej Izby Lekarskiej, Stowarzyszenia Absolwentów Wydziałów Medycznych UJ oraz pojedynczych osób, w tym, co nierzadko się zdarza... samego autora. Wprowadza on czytelników w treść albumu, złożonego z czterech części tematycznych.

Pierwsza część opisuje epitafia znajdujące się głównie w kościołach – św. Anny i Mariackim, po 5 w katedrze wawelskiej, u Franciszkanów i Dominikanów, zaś po 1–2 w kościołach św. Wojciecha, Floriana, Łazarza, u Karmelitów i Kapucynów oraz na Bielanach i w Mogile. Podane są opisy poszczególnych obiektów: dane osobowe, tekst łaciński lub/i polski, lokalizacja, materiał, wymiary, dane autora epitafium lub/i fundatorów. Obok fotografii

czytamy krótkie biogramy i ewentualne wskazówki biograficzne.

Część druga w podobny sposób przedstawia pierw liczne tablice w instytutach i klinikach Collegium Medicum UJ, szpitalach (wojskowych i im. L. Rydygiera), Domu Towarzystwa Lekarskiego Krakowskiego, Akademii Wychowania Fizycznego, Collegium Iuridicum UJ, Muzeum Techniczno-Przemysłowym i szkole im. J. Aleksandrowicza. W grupie tablic zewnętrznych znajdujących się albo na budynkach różnych instytucji (Wydział Nauk o Zdrowiu UJ, Zakład Historii Medycyny UJ, Dom Medyków, szkoła im. J. Aleksandrowicza), albo na kamienicach zamieszkiwanych przez wybitnych medyków. Dalszy tekst dotyczy tablic pozakrakowskich – w 10 miejscowościach (m.in. Pilzno, Miechów, Ojców, Swoszowice).

Trzecia część traktuje o nagrobkach rodzinnych, głównie w kościele Mariackim, a pojedynczo – u Karmelitów i Kapucynów.

Czwarta część powiadamia o zaginionych, znanych tylko ze źródeł, nagrobkach rodzinnych. Znajdowały się one głównie na Wawelu (8) i u św. Anny (3), a po 1–2 w innych świątyniach Krakowa.

Dużo dalszych, istotnych informacji dostarcza autorskie zakończenie. Omawia ono fundatorów, fundusze, projektantów i wykonawców oraz wartości estetyczne (szczególnie z okresów gotyku, renesansu i baroku). Wspomina też o pracach innych autorów (m.in. o cmentarzu Rakowickim) oraz o szkodach spowodowanych pożarami, ignorancją, szkodliwymi remontami. Autor dziękuje za

pomoc znawcom łaciny i wytycza sposoby badań dalszych pamiątek medycznych. Album zamyka spis 130 osób figurujących na pamiątkowych tablicach.

Wielką wartość dodaną stanowią reprodukcje fotograficzne (Adam Olszowski) oraz szata edytorska (papier kredowy, czcionka zróżnicowana krojem i barwą). Opracowanie redakcyjne jest dziełem Justyny Serafin, a graficzna i estetyczna, twarda, czarno-biała okładka – Oskara Serafina. Niekiedy pewne

trudności stwarza odczyt paginacji i zapisów na marginesie.

Ważna treść, świetna dokumentacja i strona edytorska zasługują na słowa uznania dla wiedzy, erudycji i trudu autora oraz jego współpracowników, a także dla wydawcy i sponsorów. Dzieło jest godne polecenia wszystkim zainteresowanym, szczególnie historykom medycyny, architektury i sztuki oraz samego miasta.

Henryk Gaertner